

בראתי יצר הרע ובראתי

תורה תבלין

A Torah Tavlin Publication
34 Mariner Way Monsey, NY 10952

שבת קודש פרשת מקץ - Shabbos Parshas Miktz

ד' טבת תשס"א - December 30, 2000

לכל זמן ועת

הדלקת נרות - 4: 18 שקיעה/יום השבת - 4: 37
זמן קריאת שמע/מ"א - 9: 04 צאת הכוכבים/מעריב - 5: 27
זמן קריאת שמע/גר"א - 9: 40 לשיטת רבינו תם - 5: 49

מדעת עליון

ויאמר פרעה לכל מצרים לכו אל יוסף אשר יאמר לכם תעשו וגו' (מא-נה)
פרש"י לפי שהיה יוסף אומר להם שימולו. וכשבאו אצל פרעה ואומרים כך
הוא אומר לנו, אמר להם למה לא צברתם בר והלא הכריז להם ששני הרעב
באים. אמרו לו אספנו הרבה והרקיבה. אמר להם אם כן כל אשר יאמר לכם
תעשו עכ"ל. וקשה, למה אמר יוסף להמצריים שימולו, והלא אין מכריחים את
הגוי להתגייר?

אלא ביאר הגמרה"ל מפראג זצ"ל בס' גור אריה שיש לדבר זה ענין נפלא,
כי כאשר ראה יוסף כי התבואה שלהם הרקיבה ותבואת יוסף לא הרקיבה, אז
ידע יוסף כי מחמת שערלים היו. כי המילה היא חברית, ותרגום ברית הוא
"קיימא", ומי שאין לו הקיום הזה, שאין לו מילה, נרקבה לו התבואה. וכבר
ידעת כי כל דבר שנברא עם האדם הוא ראוי להתקיים חוץ מן הערלה, שהרי
אמרה התורה להסיר אותה, ולכך בעל הערלה דבק בדבר שאין לו קיום, ולכך
אפילו תבואתו שלו לא יהיה קיום ונרקבה.

ומהשתא, כיון שהוא רצון הקב"ה שיהיו המצריים נמולים, שפיר דמי
להכריחם. כי לא היו ראויים שיהיו מתפרנסים מיוסף הצדיק אשר שמר הברית
ולא בא על הגויה כי אם ע"י המילה, ואז היו ראויים להיות מתפרנסים רק
בזכות המילה, לפיכך לא היו ראויים כי אם כאשר נימולו.

ויאמר לא ירד בני עמכם כי אחיו מת והוא לבדו נשאר וכו' (מב-לח)
פרש"י לא קבל (יעקב) דבריו של ראובן. אמר בכור שוטה הוא זה, הוא אומר

ויכר יוסף את אחיו והם לא הכירוהו וגו' (מב-ה)

Many commentaries ask the following question; How was it possible
that the brothers did not recognize Yosef? After all, he was their brother
and they knew him well for the first seventeen years of his life. So even
though he now had a beard and over twenty years had passed since they
had last seen him, shouldn't his own brothers have at least been able to
recognize him?

Rabbi Dovid Goldwasser Shlit"a explains that the *posuk* is actually
referring to a very different kind of recognition. The brothers surely
noticed the strong physical resemblance between the mighty man sitting
before them and their own brother Yosef, but what they couldn't
understand or even fathom, was how a person could rise so high in stature,
becoming viceroy to the king, and still remain on Yosef's exalted spiritual
level. The *shevatim* could not reconcile these two phenomena and they
were, therefore, convinced that the viceroy before them could not be their
brother, even in spite of the resemblance. But Yosef had indeed proven
that it was, and remains to this day, within the realm of human possibility
to maintain elevated spiritual standards, even in a corrupt and immoral
environment. We must learn from Yosef how to act in our society.

הוא היה אומר

R' Avrohom of Porisov ZT"L would say:

"A person born with a defect will try mightily to conceal it. Why then,
does a fool display his fallacy by constantly talking instead of concealing
it by remaining silent? That is why I cannot tolerate a fool!"

R' Avrohom Chaim of Kalinsberg ZT"L would say :

"Be nice to people on your way up because you just never know - you
might meet them on your way down!"

R' Avrohom Yeshaya Karelitz ZT"L (Chazon Ish) would say:

"Yes, one must help himself and not rely on miracles. However, Yosef
was asking for help from a person, the butler, whose nature was not to
help. Yosef's act was a sign of desperation, which is a sin, not the act of a
person who simply is acting because such is the way of the world.

לרפואה שלימה בעד החולה מינדל עדינה בת יענטא יוסא בתוך שאר חולי ישראל
To sponsor or dedicate an issue call 914-362-4380 or E-Mail: TorahTavlin@aol.com

into the dungeon for his alleged indecent behavior. Now, why exactly, would Yosef agree to marry the daughter of this man who had caused him so much pain and harm?"

R' Aryeh Leib immediately answered his own question. "Because Yosef Hatzaddik knew that Potiphar, if he were to be his own father-in-law, would certainly never willingly bring up the details of his future son-in-law's past life, as a slave and a convict - information which would undoubtedly prove to be embarrassing and potentially harmful to his daughter."

With a wink and a nod, R' Aryeh Leib looked at the matchmaker and concluded, "Now you know why I wanted you to relay this proposal to R' Yaakov. Because the best way to disarm an adversary," he said slyly, "is quite obviously to marry his daughter!"

TORAH GEMS

ויהי מקץ שנתים ימים ופרעה חלם והנה עומד על היאר וגו' (מא-א)

The *medrash* teaches, that the beginning of this *parsha* is alluded to by the *posuk* (תחילים מ-ה) "Praised is the man who made Hashem his trust and turned not to the arrogant." When Yosef said to the *butler*, at the end of last week's *parsha*, "Remember me" and "Mention me," he was punished in that he had to remain in jail for an additional two years. The question is, doesn't Hashem help those who help themselves? What's wrong if Yosef asked the butler to remember him?

R' Yehoshua Leib Diskin ZT"L gives the *medrash* a completely different interpretation. Yosef took a very casual approach to getting out of jail. He told the butler, "Remember me" and "Mention me", but that's all he said. Because Yosef placed his trust in Hashem, he made a token effort to get out, but he didn't plead and he didn't beg. Had Yosef pleaded with the butler, he might have been released right away. Then he probably would have returned to his father's house. That would have been the end of the story; certainly Yosef never would have become viceroy of Egypt. However, Yosef was, as the *medrash* starts off saying, the embodiment of the *posuk*, "Praised is the man who made Hashem his trust." Because Yosef said to the butler only, "Remember me" and "Mention me," he was able to remain in jail an additional two years until a time when Pharaoh needed him.

להמית בניו, וכי בניו הם ולא בני עכ"ל עיי"ש. וכבר הקשו כמה מפרשים, דא"כ שלא קבל דברי ראובן, למה באמת קבל ערבותו של יהודה יותר? ונראה להגמור יצחק סורוצקין שליט"א בס' רנת יצחק תניינא על פי מה דאיתא בגמ' (ברכות כ.) א"ל רב פפא לאבבי מ"ש ראשונים דאיתרחש להו ניסא ומ"ש אן דלא מיתרחש לן ניסא. א"ל קמאי דמסרו נפשיהו אקדושת השם מיתרחש להו ניסא ע"כ. הרי דכדי לזכות לניסים ולהנהגה של למעלה מדרך הטבע, צריכין למסור נפש אקדושת השם. והנה במכילתא פרשת בשלח איתא שקפץ נחשון בן עמינדב ושבטו אחריו לתוך גלי הים, לפיכך זכה למלכות, שנא "בצאת ישראל ממצרים וגו' היתה יהודה לקדשו ישראל ממשלותיו". הרי שהיה ליהודה הכח של מסירת נפש על קדושת השם, ולכך זכה למלכות. ולפי"ז י"ל שיעקב ידע שהיה לו ליהודה הך כח של מסירת נפש שיתרחש להו ניסא. והנה יעקב חשש שבדרך הטבע יקרה אסון לבנימין וראובן לא יוכל להצילו, אבל כשיהודה נתערב להצילו, ידע שיהיה ליהודה הנהגה של למעלה מדרך הטבע, ולכך לא חשש מאסון וקבל ערבותו של יהודה.

מעשה אבות....סימן לבנים

ויקרא פרעה שם יוסף צפנת פענח ויתן לו את אסנת בת פוטי פרע (מא-מה)
Among scholarly circles, the intense engagement of Talmudic and Halachic debate between the author of the *choshen*, R' Aryeh Leib ZT"L, and his chief antagonist, R' Yaakov of Lisa ZT"L, author of *Netivot haMishpat*, is well documented. As a result of their longtime quarreling in learning, a degree of personal enmity emerged between the two and it was well known in their communities. It came as a surprise, therefore, that when R' Aryeh Leib's wife passed away, and people began suggesting matches for him to consider, he asked a well-regarded matchmaker to approach his old nemesis, R' Yaakov, and ask him if he was willing to give his daughter's hand in marriage to R' Aryeh Leib.

The matchmaker was stunned at this request and after some time, finally gathered up the courage to confront R' Aryeh Leib. "I just don't understand," he asked in an incredulous tone of voice. "Why would you even consider the thought of marrying the daughter of your sharpest adversary?"

R' Aryeh Leib gave a knowing smile and responded, "My dear matchmaker, everything that we know, can be traced to the lessons we find in the *Torah*. Who was Yosef Hatzaddik's wife? Well, we know that Paraoth, king of Egypt, gave Yosef the daughter of Potiphar to be his wife. However, Potiphar had been Yosef's previous master and had thrown him